צד כרת לא פריך[א] אשם נמי לייתי אשם פריך מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בצבור כביחיד ואיבעית אימא צד כרת נמי פריך ובן עזאי גמרא גמיר לה והא דקאמר רב הונא קל וחומר לא אמרה אלא [ל]לחדד בה תלמידיו:

מתני' [ב]הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קבל והלך וזרק שלא לשמן [ב]או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן פסולים כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמים שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם פסח [ג]שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה ובקבול [ד]ובהילוך ובזריקה [ג]רבי שמעון מכשיר בהילוך שהיה [ב] אומר אי אפשר שלא בשחיטה ושלא בקבלה ושלא בזריקה אבל אפשר בלא הילוך שוחט בצד המזבח וזורק רבי (א) אליעזר [ג] אומר המהלך במקום שהוא צריך להלך מחשבה פוסלת במקום שאינו צריך להלך אין מחשבה פוסלת:

גמ' וקבלה מי פסלה [ד] [ד]והתניא [1]והקריבו זו קבלת הדם אתה אומר קבלת הדם או אינו אלא זריקה כשהוא אומר וזרקו הרי זריקה אמור הא מה אני מקיים והקריבו זו קבלת הדם בני אהרן הכהנים [ה]שתהא בכהן כשר ובכלי שרת [ו]אמר רבי עקיבא מנין לקבלה שלא תהא [אלא] בכהן כשר ובכלי שרת נאמר כאן בני אהרן ונאמר להלן [2]אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים מה להלן בכהן כשר ובכלי שרת אף כאן בכהן כשר ובכלי שרת אמר רבי טרפון [ו]אקפח את בניי אם לא שמעתי להבחין [ה] הפרש בין קבלה לזריקה ואין לי לפרש אמר רבי עקיבא אני אפרש קבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה זריקה עשה בה מחשבה כמעשה [י]קבלו בחוץ אינו חייב כרת [ז]זרקו בחוץ ענוש כרת [ח]קבלוהו פסולין אין חייבין עליו [ט]זרקוהו פסולין חייבין עליו אמר לו רבי טרפון העבודה את [ו] הטית ימין ושמאל אני שמעתי ואין לי לפרש אתה דורש ומסכים לשמועה בלשון הזה אמר לו [י]עקיבא [ז] [כ]כל הפורש ממך כפורש מחייו אמר רבא לא קשיא כאן במחשבת פיגול כאן במחשבת שלא לשמה דיקא נמי דקתני [י]שהזבח נפסל ולא קתני מתפגל ש"מ: ומחשבת פיגול לא פסלה בקבלה והתניא [ט]יכול לא תהא מחשבה מועלת אלא בזריקה בלבד מנין לרבות שחיטה וקבלה ת"ל [3]ואם האכל יאכל מבשר [ח] זבח שלמיו (פיגול הוא) לא ירצה בדברים המביאין לידי אכילה הכתוב מדבר יכול שאני מרבה אף שפיכת שירים והקטרת אימורין ת"ל [ט] [3]ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב זריקה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריקה מיוחדת שהיא עבודה [י] (ומכפרת) ומעכבת [יא] כפרה אף כל עבודה ומעכבת כפרה [ל] יצאו שפיכת שירים והקטרת אימורין שאין מעכבין את הכפרה

לד כרת לא פריך. לפי שאינו שוה בשניהם דחטאת אינו ענוש כרת על הבאתו אלא שעל שגגת כרת הוא בא ופסח ענוש כרת על הבאתו: **אשם נמי לייתי.** לפסול [יב] בשלא לשמו מבנין אב כדאמר רבי אליעזר לעיל (דף י:) דקא"ל רבי יהושע חוזרי חלילה ופרכינן וליהדר דינא ולייתי במה הצד וסליקנא להך אתקפתא משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת. ומשני לבן עזאי אשם מפירכא אחריתא מסלק ליה דלא לייתי בבנין אב דפריך מה להצד השוה שבהן ישנו בצבור. פסח קרי ליה קרבן צבור כדאמרן בסדר יומא בפ' הוציאו לו (דף נא.) משום דאתי בכינופיא: **גמרא גמיר לה.** מפי ע"ב זקנים כדתנן [יא:]: **לחדד תלמידיו.** שיקשו לו תשובה עליו א"נ שיתנו לבם להיות חריפין לדרוש קלים וחמורים מאיליהן כבן עזאי: **מתני' וקבל והלך וזרק כו'.** או או קתני קבל או הלך או זרק (ב): **או לשמו ושלא לשמו.** שחישב בעבודה אחת לשמו ושלא לשמו: **אבל אפשר בלא הילוך.** הלכך לא חשיבא למיפסל: **המהלך במקום שהוא צריך להוליך.** הולכה זו מחשבה פוסלת בה אם חישב בה שלא לשמה ובגמ' [טו:] מפרש למילתי' מאי צריך ומאי אין צריך: **גמ' והקריבו.** דכתיב בעולה ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן [יג] את הדם זו קבלת הדם וללמד שצריך לקבלו בכלי: **אתה אומר כו' או אינו אלא** (ג) **לזריקה.** דהא לשון הקרבה למזבח הוא כדכתיב לכהן המקריב אותה וגו' והאי נמי בהקרבה למזבח משתעי דהיינו זריקה אבל קבלה לא צריך [כלי] [יד] מאהל מועד ואילך: **כשהוא אומר כו' זו קבלת הדם.** [י] כדאשכחן קבלה בעולת סיני (שמות כד) ויקח משה חצי הדם וישם באגנות. ואע"ג דהקרבה לשון הולכה היא כדאמרן לעיל (דף ד.) והקריב הכהן את הכל זו הולכת אברים לכבש [טו] הכא כיון דזימנין הולכה [טז] ליתיה כלל כמו [יז] השוחט בצד המזבח לא כתב לה קרא ואקבלה הוא דאכתביה [יח] והיכא דאיצטריכא הולכה נפקא לן דהויא עבודה מדאפקא רחמנא לקבלה בלשון הולכה: **בכהן כשר.** לאפוקי חללים ובעלי מומין: **ובכלי שרת.** שיהו מלובשים בגדי כהונה דכהנים [יט] משמע (הכהנים) בכיהונם [לקמן יח.] והיינו בגדי כהונה וכל היכא דקתני נמי בכהן כשר ובכלי שרת בבגדי כהונה קאמר: **אמר רבי עקיבא.** ר' עקיבא לא משמע ליה מהכא דאיכא למימר בני אהרן כל שהן והכהנים בכיהונם לא משמע ליה: **מה להלן בכהנים כשרין.** הכתוב מדבר דהא אלעזר ואיתמר כתיבי [כ] ובכלי שרת נמי הכתוב מדבר דכתיב [במדבר ג] אשר מלא (את) ידם והיינו לשון רבוי בגדי כהונה דכתיב (ויקרא כא) ומלא את ידו ללבוש את הבגדים וכתיב נמי ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם ולמלא [כא] בם את ידם (שמות כט): **להבחין הפרש כו'.** ואתה עושה את הקבלה כשאר עבודות: **ואין לי לפרש.** איני יודע לפרש מה הפרש שמעתי ביניהן: **לא עשה בה מחשבה כמעשה.** השתא סלקא דעתך (ד) הא דקאמר אין מחשבה פוסלת בשבילה אם חישב בה חוץ לזמנו או שלא לשמו אלמא לא פסלה בקבלה: **קבלו בחוץ אינו חייב כרת.** דשחיטה היא דכתיב [כב] לחיובא [ואל פתח אהל מועד] [ויקרא יז] וזריקה נפקא מדם יחשב [כג] [שם] לקמן בפרק השוחט (קז.): **קבלו פסולין.** זרים [כד] ושאר חייבי מיתות כגון שתויי יין והדומין להם: **אין חייבין עליו.** מיתה דבעיא [כה] עבודה תמה שאין אחריה עבודה בסדר יומא (דף כד.) ובפרק בתרא דהכא (דף קיב:) נמי תנן אין בהם משום [כו] זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים כו': **אתה דורש.** מאליך ומסכים למה ששמעתי: **מחשבת פיגול.** דחוץ לזמנו לא פסלה בקבלה: **דיקא נמי.** [דתנא] דמתניתין לא איירי במחשבת פיגול: **אלא בזריקה.** במחשב בשעת זריקה ע"מ לאכול מזבחו ביום השלישי כדכתיב בקרא דמחשבת פיגול המקריב אותו לא יחשב [ויקרא ז] וילפינן מיניה בפ"ב (לקמן כט.) במחשב בשעת הקרבה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר [והקרבה] היינו זריקה: **בדברים המביאים.** את הקרבן לידי היתר אכילה הכתוב מדבר: **אף שפיכת שירים.** אם שפך שירי הדם ליסוד על מנת לאכול בשר חוץ לזמנו או אם הקטיר אימורין במחשבה זו: **לא ירצה** [כז]. היינו זריקה שהיא מרצה: **בכלל היתה.** בכלל הדברים המביאין לידי אכילה: **שאין מעכבין.** שירים אין מעכבין כדתניא באיזהו מקומן (לקמן דף נב.) יכול יעכבנו תלמוד לומר ואת כל הדם ישפך [ויקרא ד] נתקו הכתוב ועשאו שירי מצוה כו'. הקטרת אימורין לא מעכבין כפרה דכתיב הדם הוא בנפש יכפר [שם יז]: [י] **לא קשיא.** הא דקתני לעיל מחשבת [כח] קבלה לא פסלה בפיגול לא כשחישב בשעת קבלה על אכילת בשר אלא במחשב בשעת שחיטה על מנת לקבל דם למחר דאילו זריקה כהאי גוונא עשה בה מחשבה כמעשה אם שחט על מנת לזרוק דם למחר פיגול דהיינו אכילת מזבח (ה) (ואי נמי) דאיתרבי בהדיא אפי' שפיכת שיריים לקמן: **הא דאמר כו'.** והאי דקתני מנין לרבות שחיטה וקבלה (ו) מחשב בשעת קבלה על מנת לשפוך שירים או אחת משאר האכילות קאמרי [כט]: **ושפיכת שירים לא פסלה בהו מחשבה.** דקתני לעיל יכול שאני מרבה אף שפיכת שיריים: **אלא באכילת בשר.** בשחישב לאכול בשר חוץ לזמנו: **מנין לרבות שפיכת שיריים.** וכל שכן תחלת זריקה: לא

אתה אומר זו קבלת הדם כו'. לעיל (דף ד.) פי' בקונט' דמוקמינן והקריבו בקבלה ולא בהולכה משום דוהקריבו נאמר מיד אחר שחיטה וקבלה היא עבודה ראשונה שאחר שחיטה ולפירושו קשה היכי בעי למימר הכא או אינו אלא זריקה אלא נראה דמוקמי' לה בקבלה או בזריקה לפי שהן עבודות חשובות שאי אפשר לבטלן מה שאין כן בהולכה ל:

בכהן כשר ובכלי שרת. פירש בקונטרס כלי שרת בגדי כהונה וקשה דהא נפקא לקמן בפרק שני (דף יז:) מקרא דאין בגדיהם עליהן אין כהונה עליהן והוו להו זרים ואפילו בעבודה דלא מעכבא כפרה ויש לומר דאי לאו גזרה שוה דהכא הוה אמרינן מה שהקפידה תורה אמחוסר בגדים היינו היכא דכתיבי בגדים אבל היכא דלא כתיבי בגדים לא וגבי נתינת אש וסידור איברים לא הוה בעינא בגדים מ) מכהן בכיהונו אלא מדגלי רחמנא גבי קבלה גזרה שוה ילפינן בכל דוכתא דהכהן הוי בכיהונו:

דיקא נמי דקתני שהזבח נפסל. במסקנא לא חיישינן להאי דיקא דבקבלה נמי איכא פסול פיגול

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה א ד יא:
סג ב מיי' פי"ג שם הלכה א:
סד ג מיי' שם הלכה ד ופט"ו שם הלכה א ופ"ד מהל' מעה"ק הלכה י:
סה ד מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ט:
סו ה מיי' פ"ה מהלכות מעשה הקרבנות הל' א ופ"א מהל' פסה"מ הלכה כב:
סז ו מיי' פי"ט מהל' מעה"ק הלכה ו:
סח ז מיי' שם הלכה ג:
סט ח מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ה:
ע ט מיי' שם הלכה ג:
עא י מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א, ה
2. אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן: במדבר ג, ג
3. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח

הגהות הב"ח

(א) במשנה ר' אלעזר בר"ש אומר המהלך: (ב) רש"י ד"ה וקבל וכו' או זרק שלא לשמו או לשמו כצ"ל והד"א: (ג) ד"ה אתה וכו' אלא זריקה דהא: (ד) ד"ה לא עשה וכו' סלקא דעתך דהכי קאמר: (ה) ד"ה לא קשיא וכו' אכילת מזבח ואי נמי אפילו שיריים דאיתרבי בהדיא לקמן: (ו) ד"ה הא דאמר וכו' במחשב:

גליון הש"ס

גמ' יצאו שפיכת שיריים. לקמן דף לט ע"א:

מוסף רש"י

לחדד בה תלמידיו. שישימו לבם לתורה ויאמרו פלפול מלבם (עירובין יג.) **או לשמן ושלא לשמן.** בגמרא מפרש אי במחשבת עבודה אחת קאמר אי במחשבת שתי עבודות כגון קיבל לשמו וזרק שלא לשמו (פסחים נט:): **שלא לשמן ולשמן.** הא דתנא או שלא לשמו ולשמו דלא תימא לשמו ושלא לשמו הוא דפסולה דתפוס לשון אחרון אבל שלא לשמו ולשמו לא, קמ"ל דאף בגמר דבריו אדם נתפס אית ליה (עפ"י רש"י מנחות ב.) **ובכלי שרת.** שיהא לובש בגדי כהונה ארבעה אם כהן הדיוט הוא ואם כהן גדול הוא שמנה שהרי נאמר כאן הכהנים וכל מקום שנאמר בני אהרן הכהנים בכיהונם משמע בבגדי כהונתם (יומא כד:) **אמר רבי טרפון אקפח את בניי.** מלער היה על תורה המשתכחת ומקלל את עצמו (שבת יז.). [ר"ט] היה רגיל לומר אקפח את בני [כשהיה] נשבע (ב"מ פה.):

שיטה מקובצת

המקריב אותו לא ירצה. היינו זריקה שמרצה (תוס' הר"פ):

שינויי נוסחאות

א] בכתה"י נוסף אי לא פריך אשם כו': ב] צ"ל שהיה ר' שמעון (ש"מ, פרי"ד), וכ"ה במשנה שבמשניות (הגרי"ב). אבל במלא"ש שם בשם הר' יהוסף ז"ל הגיה כלפנינו וכתב כך מצאתי בכל הספרים: ג] נ"א אלעזר (פרי"ד). ועי' מלא"ט ועי' תו"ח

מסורת הש"ס

א) [ברכות דף לג:] וש"נ., ב) פסחים נט:, ג) ת"כ צו פי"ב פ"ח ה"ה., ד) לעיל ד. חגיגה יא. [קדושין לו:] ת"כ ויקרא נדבה פ"ד פ"ד ה"ד., ה) [תוספ' פ"א] ה"ו, ו) [שבת יז. קטז.] ת"כ שם ה"ה, ספרי בהעלותך פיס' עה, ירוש' שבת פט"ז ה"א, יומא פ"א ה"א, מגילה פ"א ה"י, הוריות פ"ג ה"ב., ז) [קדושין סו:], ח) ירוש' תרומות פ"ח ה"א, נזיר פ"ג ה"ה., ט) ת"כ צו פי"ב פ"ח ה"ד., י) לקמן צז:, כ) שייך לע"ב, ל) וע"ע תוס' יומא כז. ד"ה והקריבו]., מ) יומא כד:

ליקוטים

ולהכי קתני לעיל קבלה שלא עשה בהם מחשבה כמעשה זריקה עשה בה מחשבה כמעשה, והטעם מפני שפרש הפסוק פסול מחשבה בזריקה יותר משאר עבודות שאינן באות אלא מרבוי הכתוב, זו היא הדרך לפי' האחרון. אלא שיש לדקדק אחריו דקא מתרץ ליה רבא לההוא מרבנן בקושיא דשפיכת שיריים והקטרת אימורין לא קשיא הא דאמר הריני זורק ע"מ לשפוך שיריים למחר הא דאמר הריני שופך ע"מ להקטיר אימורין למחר, כלומר כי אמר הריני זורק ע"מ לשפוך שיריים למחר פסלה, וכי אמר הריני שופך וכו' לא פסלה. ואיכא לאקשויי על פי' בתרא למה ליה לרבא למימר הריני שופך ע"מ להקטיר אימורין למחר לא פסלה, דתרוייהו לא מעבי כפרה, והא אמרי' דאפי' במחשב בקבלה ע"מ לשפוך שיריים לא פסלה, והוה ליה למימר הא דאמר הריני זורק ע"מ לשפוך שיריים למחר הא דאמר הריני מקבל ע"מ לשפוך שיריים למחר דבזריקה פסלה ובקבלה לא פסלה. ומהאי קושיא מסתייע פי' קמא דהיכא דאמר הריני מקבל ע"מ לשפוך שיריים למחר פסלה. מ"מ הקושיא הראשונה היא מסייע לפי' הב'. ועוד יש לי קושיא לפי' הראשון מזה התירוץ עצמו שתרץ לו רבא לההוא מרבנן, למה שינה רבא את דבריו ולא אמר הא דאמר הריני מקבל על מנת לשפוך שיריים למחר פסלה כדאמרי' בתירוצא קמא ולא היה צריך לשנותה לזריקה דהא במחשב בקבלה קיימינן ואמרי' דפסלה והך דקתני דשפיכת שיריים והקטרת אימורין לא פסלה באמר הריני שופך וכו' דתרוייהו לא מעכבי כפרה, הנה גם זו הקושיא לפי' הראשון מעתה כיון שיש לנו על פי' הראשון ב' טענות גדולות ועל הפי' השני טענה אחת ראוי לנו לגלגל עם הפי' הב' יותר מן הראשון ונתרץ הקושיא שיש עליו דהא דאוקמא רבא לההוא מתני' דקתני יצאו שפיכת שיריים והקטרת אימורין וכו' כגון דאמר הריני שופך על מנת להקטיר אימורין למחר ולא אוקמה בדאמר הריני מקבל על מנת לשפוך שיריים, אפשר דלישנא דמתני' נקט דקתני לתרוייהו בחדא, א"נ הכי אשמעי' רבא טעמא דאמר הריני שופך ע"מ להקטיר למחר לא פסלה אבל אי אמר הריני מקבל ע"מ להקטיר למחר פסלה אע"ג דלא מעכבי כפרה, והיינו מתני' (דף כט ע"ב) דתנן זה הכלל השוחט והמקבל והמוליך והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר כזית חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת, וזה הפרש יש בין שפיכת שיריים והקטרת אימורין ואע"ג דתרווייהו לא מעכבי כפרה משום דכתיב ואם האכל יאכל דכתיב דאכלתיה אש לא נופח, ושפיכת שירים נמי דדמיא לאכילת מזבח אבל אכילה לא מקריא בהדיא, כך נראה לי בעקרו ביאור (לאב"ד ע"ד ת"כ ויקרא פ"ד ממפי' הובא בקגנת ראשונים). ותניא אידך אם לא מפגלא ולא מתפגלת. ודע דאליבא דכ"ע טבילת אצבע אינה מתפגלת שאם שחט או קבל או הוליך לטבול אצבעו למחר לא חשב פגול משום דלא הוי לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח ובריית' דנקט ולא מתפגלת כדי נסבה דליכא מאן דפליג עלה אלא נקטיה לדוגמא בעלמא כשם שאינה מתפגלת כך אינה מפגלת (מל"מ פי"ז מפסה"מ ה"ג):

לקמן (טו ב) אות יד: ד] צ"ל מי פסלה במחשבה (ש"מ). בכי"ל ופרי"ד ובקבלה מי פסלה מחשבה: ה] להבחין בין שמעתי להבחין בין קבלה כו' (כי"צ): ו] בכתה"י ובדה"י אם הטית. נ"א שלא הטית (הגרי"ב ע"פ התוספתא): ז] ר' עקיבא (כתה"י) ח] מבשר וכו' עד לא ירצה. ליתא בכתה"י ופרי"ד. ובש"מ ומ"כ מחקו תיבות פיגול הוא לא ירצה בלבד. בגליון [illegible] (במקום פיגול הוא), ועי' לשון הפסוקים (ויקרא ז יח, ושם יט ז): ט] נ"א ת"ל לא ירצה זריקה בכלל כו' (והשאר ליתא) (רוב כתה"י). נ"א ת"ל המקריב זריקה בכלל כו' (כי"ד ופרי"ד). וכן בת"כ הגוס' ת"ל המקריב אותו (הגרי"ב). ור' אות כז: י] קשה דהא מרבינן שפיכת שירים שאינה עבודה, רק שמעכב הכפרה (שפ"א): יא] נ"א עבודה המעכבת, וכן בסמוך (פרי"ד): יב] לפסולא (כתה"י): יג] אהרן הכהנים (*ש"מ): יד] תיבת כלי ליתא בכתה"י ודפ"י והוסיפוה בדפפ"מ ע"פ ח"ג וע"ש. ובטה"ק הקשה ע"ז ומקיים גי' הס"י, ועי' מ"ע: טו] לכבש אבל כיון כצ"ל (רא"ש): [illegible]